

ITSE

TEOSSA

IN THE VERY ACT

Kuvaajat: Marko Junttila, taiteilijat
Kääntäjä: Riikka Mäkikoskela
Toimitus: Riikka Mäkikoskela
Kirjoittajat: Taiteilijat, Riikka Mäkikoskela
Graafinen suunnittelu: Aija Kurko
Julkaisija: Suomen lasten ja nuorten
kuvataidekoulujen liitto

24.1.–17.2.2019
Galleria Valo sekä Katve 1 ja 2
Arktikum, Pohjoisranta 4
96200 Rovaniemi

ITSE TEOSSA

LASTEN JA NUORTEN KUVATAIDEKOULUJEN OPETTAJAT JA REHTORIT ESITTÄYTYVÄT TAITEEN TEKIJÖINÄ LAPIN YLIOPISTON TAITEIDEN TIEDEKUNNAN ARKTIKUMIN GALLERIOISSA

Lapin yliopisto ja Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto järjestävät yhteistyössä valtakunnallisen ITSE TEOSSA -näyttelyn taiteiden tiedekunnan Valo sekä Katve 2 -gallerioissa, Arktikumissa. Näyttely esittelee liiton jäsenkoulujen opettajia ja rehtoreita itse teossa – taiteen tekijöinä. Jäsenkouluissa työskentelee kuvataiteilijoita, arkkitehtejä, valokuvaajia, muotoilijoita sekä media-alan ja taidekasvatuksen ammattilaisia. Lisäksi Katve 1 -galleriassa nähdään pitkäaikaisen taidekouluvaikuttajan Ritva Kankaan ensimmäinen yksityisnäyttely.

Kuvataidekouluissa edistetään oppilaiden taidesuhteen kehittymistä, elinikäistä taiteen harrastamista ja valmiuksia hakeutua jatko-opintoihin, joten opettajien tulee olla sekä taidepedagogiikan että taiteen tekemisen asiantuntijoita. Näiden monipuolisten osaajien yhteydessä voidaankin puhua opettamisen taiteesta.

Kuvataidekoulujen taidekasvatus ponnistaa taiteesta. Sitä tehdään taiteessa ja taiteena, ja sen lopputuloksena syntyy taidetta. Näyttelyn taiteilijat kokevatkin opetustyönsä pääosin saumattomana osana taiteilijan työtä. Kuvataidekoulujen yhteisöllisyyttä ja yhdessä oppimista pidetään erityisenä voimavarana.

Niin opettajien kuin oppilaiden taide syntyy samoista oivalluksista, ongelmanratkaisuksista, tekemisen prosesseista ja onnistumisen kokemuksista. Taiteellinen työskentely ja oppimistapahtuma sivuavat toisiaan. Tätä omakohtaista tietoa taiteellisesta prosessista kuvataidekoulujen opettajat ja rehtorit välittävät oppilailleen kouluttaessaan tulevia taiteen tekijöitä, tutkijoita ja asiantuntijoita. ITSE TEOSSA -näyttelyn pääosassa on taidetta opettavien oma tekijyys.

Valtakunnallisen näyttelyn ovat kuratoineet kuvataiteen professori Jaana Erkkilä-Hill ja näyttelytoiminnan yliopisto-opettaja Leila Lipiäinen Lapin yliopistosta, rehtori Marketta Urpo-Koskinen Lohjanseudun kuvataidekoulusta, rehtori Hannamajja Heiska Kauniaisten kuvataidekoulusta, koulunjohtaja Anita Lallo Rovaniemen kuvataidekoulusta ja toiminnanjohtaja Riikka Mäkikoskela Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitosta.

IN THE VERY ACT

THE TEACHERS AND PRINCIPALS OF THE VISUAL ARTS SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUNG PEOPLE ARE PRESENTED AS PRACTITIONERS OF FINE ART IN THE GALLERIES OF ARKTIKUM RUN BY THE UNIVERSITY OF LAPLAND, FACULTY OF ART AND DESIGN

The University of Lapland and the Finnish Association of Art Schools for Children and Young People organize in cooperation the nationwide exhibition called In the Very Act in Gallery Valo and Katve 2 in Arktikum. The exhibition presents teachers and principals of the association's member schools in the very act – as practitioners of fine art. These professionals include visual artists, media artists, architects, photographers, designers and art educators. In addition, the long-time art school influencer Ritva Kangas showcases her first solo exhibition in Katve 1.

In the visual arts schools, the pupils' art relationships are fostered, the life-long learning in art is encouraged and the ability for postgraduate studies is pursued. In this kind of art education, teachers need to be experts in both art pedagogy and art-making. In connection with these versatile professionals, we can talk about the art of teaching.

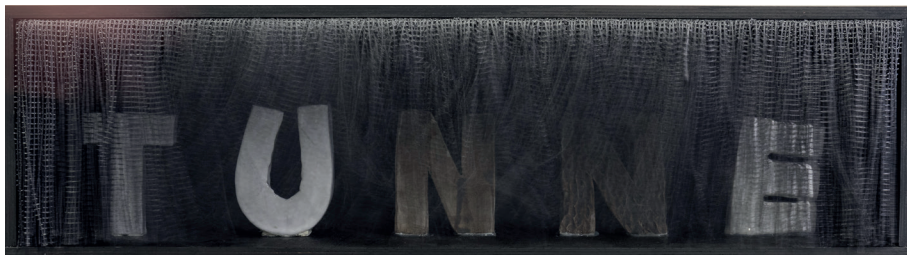
The art education of the visual art schools is based on art. It is done in art and as art, and the results of the activity are works of art. The artists of the exhibition experience their teaching as a seamless part of their art practice. The communality of the visual arts schools and the learning together are considered as special resources.

Teachers' and pupils' art is created by the same insights, problems, processes and experiences of success. Making art and the learning event are surprisingly similar. This personal knowledge about the artistic process teachers and principals of the visual art schools teach to their pupils when they are training future artists, researchers and art experts. The artist-teachers' own art-making plays a major role in the In the Very Act exhibition.

The nationwide exhibition is curated by Professor of Visual Arts Jaana Erkkilä-Hill and University Teacher of Exhibition Leila Lipiäinen, University of Lapland, Principal Marketta Urpo-Koskinen, Lohja Art School, Principal Hannamajja Heiska, Kauniainen School of Visual Arts, Headmaster Anita Lallo, Rovaniemi Art School, and Executive Director Riikka Mäkiloskela, Finnish Association of Art Schools for Children and Young People.

ANNI HONKAJUURI

Visuaalisten taiteiden koulu AIMO

Olen kuvataideopettaja (TaM) sekä keramiikkataiteilija. Opettajan töitä olen tehnyt jo yli 10 vuotta ja keramiikkaakin rinnalla koko ajan. Kolme vuotta sitten kävin vauvojen värikylpyohjaajakoulutuksen ja löysin itsestäni pienten lasten opettajan sekä kokonaisvaltaisen oppimisen. Mukaan koulutuksesta aukesi mahdollisuus käyttää kaikenikäisten oppilaiden opetuksessa tuoksuja, makuja, ääniä sekä tuntoaistia. Värikylpykoulutus sekä pienten lasten opetus loi suuntaa oman taiteellisen työn kehittämiseen. Syntyi sarja teoksia, joita voi koskettaa.

Pohdin usein kenelle teoksiani teen. On hurja voimavara, kun omien teosten kokijat voivat olla omia oppilaita. Vaikka kovin usein en kyllä kerro omista töistäni heille. Sen sijaan kutsun oppilaitani pari kertaa vuodessa työhuoneelleni tutustumaan ja kokeilemaan töitáni.

ANNIKA SUUTARI

Porin taidekoulu

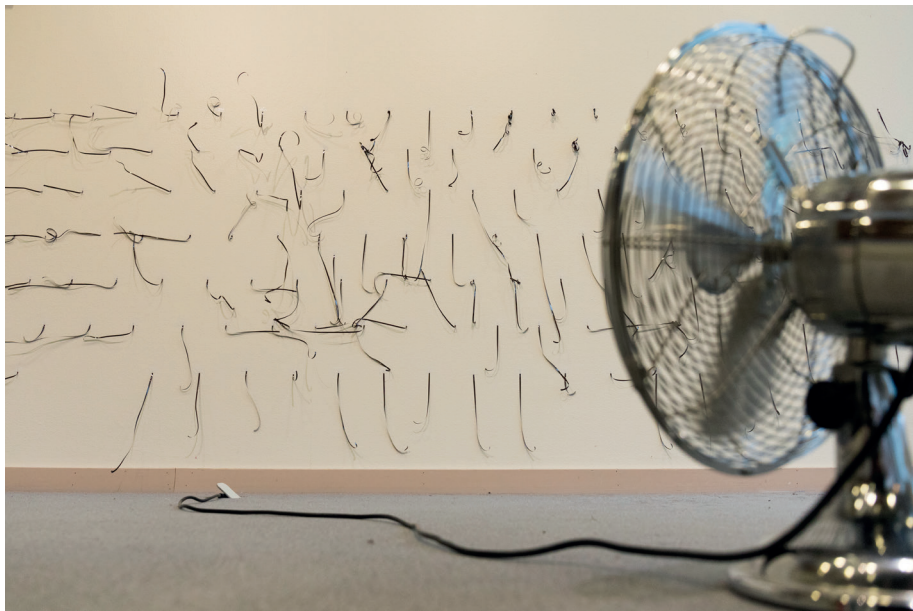
Appappap, opettaja maalaa!

Itse asiassa näin käy aika harvoin, mutta opetus on osa taiteellista työskentelyäni – työni tarjoaa luovan ja inspiroivan ympäristön, jossa voin toteuttaa itseäni. On rikkaus saada jakaa, suunnitella ja kehittää toimintaa yhdessä kollegojen kanssa. Työ eri ikäisten ryhmien parissa pitää yllä uteliaisuutta, ennakkoluulottomuutta, kokeilunhalua ja leikkimieltyä. Oma taiteeni syntyy samoista oivalluksista, tekemisen prosesseista, ongelmista ja onnistumisen kokemuksista kuin oppilaidenkin työt.

Vaikka iltatyötä tekevänä pienten lasten äitinä aikaa taiteen tekemiselle ei tahdo löytyä, ovat visuaalisuus ja luovuus arjessa läsnä – oli se sitten lumiveistosten tekoa pihaan, kurpitsalyhdyn kaiverrusta tai valokuvausta metsäretkellä. Juureni ovat Lapissa ja töiden lähtökohtana on usein pohjoinen luonto, kesäyön taianomainen valo ja hiljaisen salaperäinen tunnelma. Ympäristön tutkiminen, ymmärtäminen ja arvostaminen kuvataiteen avulla ovat asioita, joita haluan myös opettajana tuoda esille.

ANTTI HÄMÄLÄINEN

Visuaalisten taiteiden koulu AIMO

”Aika lyhyt historia”

Vuonna 2007 istuin Uudenmaankadun Galleria Huudossa valvomassa omaa näyttelyäni ”Aika lyhyt historia”. Pyörät pyörivät vakaasti, kunhan vain jaksoi polkea. Jossain vaiheessa näyttelyä valvoessa homma alkoi kuitenkin ahdistaa.

Ura taiteilijana, palkkatyö taiteen opetustyössä, aktiivisesti toimiva bändi, kaksi hyvin aktiivista pientä poikaa ja vaimo. Teokseni gallerian seinällä näyttivät taiteelta, mutta tuntuivat samalla vierailta. Näyttelyn piti käsitellä omaa lyhyttä historiaani ja kokemuksiani ajan kulumisesta. Päätin hidastaa tahtia ja etsiä uusia motiiveja työskentelyni pohjaksi.

Nyt yli kymmenen vuotta myöhemmin näen vuonna 2007 tekemäni päätöksen tahdin hidastamisesta hyvänä ratkaisuna. Pakonomaisen taiteilijan työn suorittamisen sijaan, löysin taas oman tuskallisen hitaan, mutta turvallisen rytmini. Löysin myös uusia kiinnostavia teemoja ja työtapoja.

Tahtia hidastettuani olen lakannut pitämästä opetustyötä ja omaa taiteellista ilmaisua toistensa kilpailijoina. Opetustyö on saumaton osa työtäni taiteilijana. Ilman sitä olisin täysin erilainen pedagogi.

ARI KOIVISTO

Porin taidekoulu

Olen kuvataiteilija, tarkemmin taidemaalari, ja taiteen opettajuuteni onkin keskittynyt piirustus-maalaukseen. Työskentely työhuoneellani tuo usein voimavaroja opetustyöhön. Omakohtaisen kokeilun, tutkimisen ja ennen kaikkea tekemisen kautta on helpompaa saada aikaan kipinä, jolla sytyttää taiteen tekemisen paloa oppilaisiin. Toisaalta joskus uppoutuminen omaan työskentelyyn voi toimia pienoisenä taakkana. Omat rutiinit ja mieltymykset tiettyyn tekniikkaan tai aiheeseen voivat aikaansaada kuplan, josta on vaikea hypätä pois. Olen yrittänyt tasapainoilla kyseisten asioiden välillä. Kaiken kaikkiaan opetustyö on molemminpuolista vuorovaikutusta ja oppimista, joka tähtää oppilaan kannustamiseen ja tukemiseen matkalla kohti hänen kiinnostuksensa ydintä.

EEVA VANHANEN

Rovaniemen kuvataidekoulu

Taiteessa, työssä ja taidetyössä

Omassa taidetyöskentelyssä minulle tärkeää on olemiseni ja omat arvoni tässä paikassa ja yhteiskunnassa. Teen kuvia luonnonympäristöön, joissa liikun ja jotka ovat minulle merkityksellisiä. Usein käsitteen omaa suhdettani sosiaaliseen sekä luontoympäristöön. Oma taiteellinen työskentely on usein hyvin itsekeskeistä – nautin katsoa työtä sisältäpäin. Taiteellinen minuus ja luovuus tietää mitä haluan kuvittaa. Työ on vahvasti osa minua ja ajatuksiani ja työskentely kumpuaa palosta tehdä ne näkyväksi. Olen taiteessa tuntikausia ilman aikarajaa tai oppitunnin mittaa.

Sen sijaan taidetta opettaessa katson ja ohjaan oppilasta ja hänen taideprosessia ulkoapäin – hänen persoonaansa ja taiteellista minuuttaan tukien. Olen työn ulkopuolella ja oppilaalla on valta työn sisältäpäin rakentumiseen.

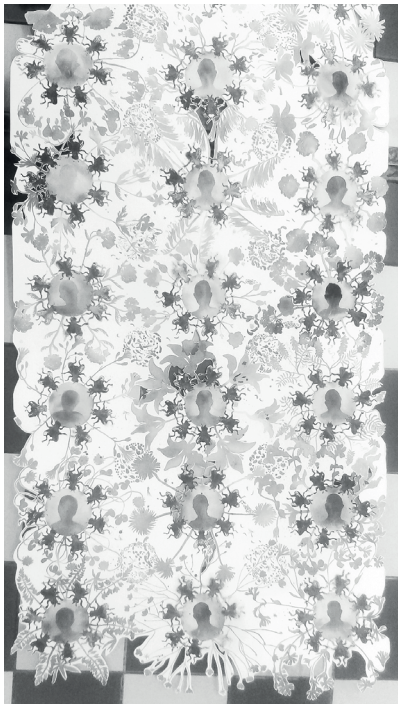
Opetustyö on useiden taideprosessien ulkoapäin ohjaamista ja erilaisten taidetyöskentelyprosessien opettamista.

Oma taiteellinen työskentely opetustyön rinnalla toimii yhtäältä vastapainona toisaalta tukena. Oman tekemisen ja toiminnan kautta olen lähempänä myös lapsen ja nuoren tekemisen lähtökohtia. Oma taiteellinen minuus ja taiteellinen työskentely auttaa näkemään, kuinka oppilas rakentaa työtään sekä taiteellista minuuttaan sekä haluaa keskustella taiteen kielellä. Subjektiviteetti on merkittävä osa taidetyöskentelyä. Oman taidetyöskentelyn ja subjektiiviteetin tutkimisen ja ymmärryksen kautta voin edesauttaa oppilasta löytämään ja rakentamaan taiteellista minää ja subjektiiviteettiä.

Oma taiteellinen työskentely, taiteellinen minuus ja taiteen kieli on olleet merkittäviä lähtökohtia lähteä opettamaan taidetta. Taidetyöskentely heijastuu haluna opettaa taidetta ja keskustella taiteen kielellä. Taidetyöskentely on minulle sekä oma luova tila että tila ideoita ja rakentaa omaa taidepedagogista ajattelua.

ELINA KATARA

Hyvinkään lasten ja nuorten kuvataidekoulu

Opetan tällä hetkellä piirustusta ja grafiikkaa. Myös oma taiteellinen työni liittyy useimmiten piirtämiseen, vaikka olenkin käyttänyt monenlaisia materiaaleja pölystä muovirooskaan. Piirtäminen on sekä taiteellisen työni että opetustyön ydin. Se on ajatusten, silmän ja käden yhteistyön harjoittamista. Piirtäminen on mietiskelyä, matkalla olemista, leikkiä, painia. Kun piirtää itse, tietää mitä voi olla odotettavissa muita ohjatessa: iloa ja turhautumista, onnistumisten ja epäonnistumisten vaihteluita, sekä kokeilemisen, löytämisen ja keksimisen riemua. Opettaessa oppii itse jatkuvasti uutta. Toisin näkemisen ja tekemisen tapoja on lukemattomasti. Opetustilanteen sosiaalisuus ja vuorovaikutus toimii vastapainona yksin työskentelylle.

HANNA TAMMI

Porin taidekoulu

Opetan pientä taiteen osa-aluetta, taidegrafiikkaa. Tämä pieni sektori on haastava ja mielenkiintoinen. Perinteisten grafiikan säänneltyjen työtapojen lisäksi on mielenkiintoista sekä omassa työskentelyssä että opetuksessa rikkoa niitä, työskennellä vapaasti assosioiden ilman rajoituksia. Oma taiteellinen työskentely syventää taiteellista näkemystä ja taiteen kentällä toimimista. Taiteelliset kokeilut laajentavat käsitystä erilaisten työtapojen toimivuudesta ja oma työskentely varmistaa tekniikoiden hallinnan. Taiteen tekeminen vaatii keskittymistä ja pitkäjänteisyyttä. Toisinaan on haastavaa päästä käsiksi omaan työskentelyyn opetusjaksojen ollessa käynnissä. Opetustyö ja oppilaiden kanssa työskentely on kuitenkin niin inspiroivaa, että ei haittaa, vaikka omaan työskentelyyn tulisikin taukoa. Se voi tuoda myös uusia näkökohtia omaan työskentelyyn ja samalla opetukseen. Oppilaiden innostus ja luovat omat näkemykset ja ratkaisut innostavat ja opettavat myös opettajaa.

HANNELE HEINO

Pohjois-Helsingin kuvataidekoulu

Omat teokseni ovat käsin rakennettuja keramiikkaveistoksia, käyttökeramiikkaa, installaatioita, grafiikkaa, tekstiiliä, valokuvia tai monen menetelmän yhdistelmiä. Vaellan jossain taidekäsitön ja taiteen rajapinnalla. Erilaiset menetelmät ja tekotavat kiinnostavat. Joskus tietty materiaali tai tekniikka jo olemassaolollaan saa aikaan prosessin, joka pyydystää itseensä sisällön ja kumppanin tosielämästä.

Työt ovat sisäisen elämäni sekä sen ulkoisten heijastusten kuvia ja sanoja. Työskentelen niillä menetelmillä ja materiaaleilla, jotka parhaiten sillä hetkellä omalla kohdallani tuntuvat toimivan. Teosteni teemat ja aiheet pohjautuvat tavallisesti elämän pieniin tai vähän suurempiinkin kysymyksiin. Samalla pohdin läsnäoloa, vuorovaikutusta, mielentiloja, kokemista ja näkemistä. Työskentelyssäni on kyse elämän kokemuksellisuuden näkyväksi saattamisesta ja se on pitkälle myös oman ajattelun ja itseymmärryksen lisäämisen väline.

Työtapani on epäjärjestelmällinen ja työvälineeni vaihtelevat. Lähdän liikkeelle asiasta tai aiheesta, joka vaatii huomiota ja tarkempaa tutkimista. Se saattaa pysytellä pitkään hiljaisesti taustalla ja jalostuu yleensä jossain taka-alalla pitkiäkin aikoja samalla kun teen jotain muuta. Tarkkoja luonnoksia ei välttämättä ole, vaan osatekijät ovat pieninä palasina, kuvina ja lauseina. Luotan tekemisen aikana prosessimaiseen löytymiseen, visuaaliseen ajatteluun ja töiden hiljalleen rakentumiseen.

Omassa opetustyössäni taiteellinen työskentely on voimavara, mutta samalla opetustyö vie valtavasti voimia omalta työskentelyltä, sillä opetusta teen koko persoonalla ja energialla. Opetukseni pohjaa pitkälle samaan ajatteluun ja ymmärryksen lisäämiseen. Oma uteliaisuuteni antaa aiheita ja välineitä myös opetukseen ja laaja materiaalitietämys ja monipuolinen tekninen osaaminen taiteen eri osa-alueilta rikastuttaa osaltaan opetustani ja pystyn tarjoamaan aihealueisiin ja pohdittaviin teemoihin sopivat ja monipuolliset toteutustavat. Toisaalta käyn mielessäni samaa prosessia omien töideni kanssa, jolloin myös tutkiva asenne näkyy opetuksessani. Kehitän opetustani rinta rinnan oman tekemiseni kanssa. Useinkaan se ei luonnistu kivuttomasti. Tulee tunne, että tarvitsen enemmän henkilökohtaista rauhaa ja tilaa ajatella. Paneutuminen moneen asiaan samanaikaisesti vie voimavaroja ja usein juuri se oma taiteellinen työskentely kärsii eniten.

HEIDI ROMO

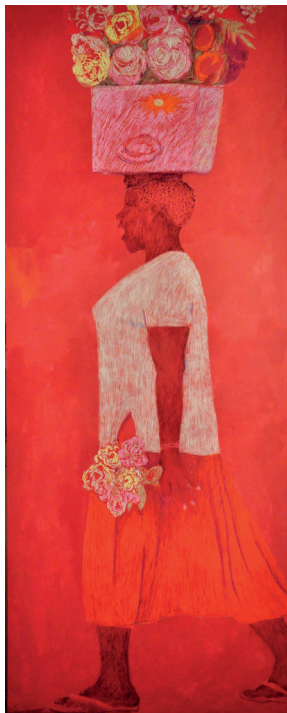
Pohjois-Helsingin kuvataidekoulu

Työurani aikana kuvataiteilijan ja pedagogin työn osuus työajasta on vaihdellut ääripäästä toiseen. Näiden kahden työn yhdistämisessä ei kuitenkaan ole kyse työtuntien järjestämisestä vaan tietynlaisen mielentilan saavuttamisesta. Kun taustakohinan, suorittamisen ja kiireen tunteen saa väistymään, taiteellisen työskentelyn ja oppimistapahtuman välillä ei ole suurtakaan eroa.

HELI TIAINEN

Sara Hildén -akatemia

Toimin kuvataidekoulun rehtorina ja opettajana. Kuvataiteellinen työskentely, lähinnä valokuvaaminen, on vastapainoa hallinnollisille tehtävilleni.

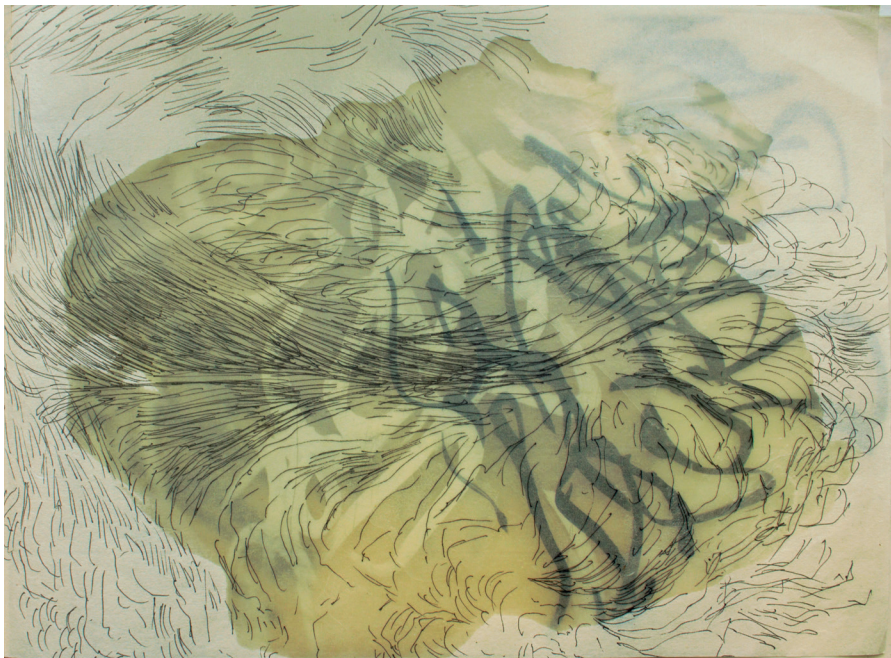
Noin kerran vuodessa irrottaudun totaalisesti arkityöstäni kuvallisen ilmaisun pariin. Yleensä se tapahtuu matkustamalla toiseen ympäristöön, jotta rutiineista ja työn haasteista pääsee kunnolla eroon. Valokuvaan matkoillani ja osallistun valokuvakursseille. Rakennan kuvamateriaalista näyttelykokonaisuuksia tai työstän aiheita muilla tekniikoilla, lähinnä piirtäen.

Teosteni sisällöt vaihtelevat afrikkalaisen elämän dokumentoinnista arkkitehtuuri- ja luontoaiheisiin. Kantajat tulevat Afrikasta, missä perinteisesti toriostokset, polttopuut, kalansaalet tai katukaupassa myytävät tuotteet kuljetetaan pään päällä. Värikkäästi pukeutuneet, ryhdikkäästi, keuvin askelin kulkevat henkilöt ovat kuin eläviä veistoksia katukuvassa.

Olin vuonna 2009 perustamassa kuvataidekoulujen piirissä toimivien ystävien kanssa Taideyhdistys Tila ry:tä. Ylläpidämme Helsingissä galleriaa, jonka vuosittainen näyttelyvuoro haastaa ja velvoittaa sopivalla tavalla oman taiteellisen työskentelyn ylläpitoon.

IDA VALKONEN

Helsingin kuvataidekoulu ja Vantaan kuvataidekoulu

Minulla on kaksi ammattia, jotka kulkevat arjessa rinta rinnan. Koen saavani taiteellisesta työskentelystä konkreettista ja uusia ideoita opetukseen. Olen myös hyvin kiinni nykyaikaisen taiteen kentässä, mikä palvelee mielestäni myös oppilaitani. Opetustyö auttaa minua taiteen tekemisessä, sillä olen aina pitänyt keskustelua tärkeänä osana taiteellista työskentelyä. Oppilaat saavat minut kyseenalaistamaan näkemyksiäni ja murtamaan taideopetuksen kautta minulle syntyneitä rajoja, voisi jopa sanoa että heidän ansioistaan olen avoimempi, rennompi ja vastaanottavaisempi. Oppilaiden kanssa minun on myös mahdollista jakaa yhdessä innostumisen tunne, kun taas työhuoneella olen useimmiten yksin.

JATTA LINTUNEN

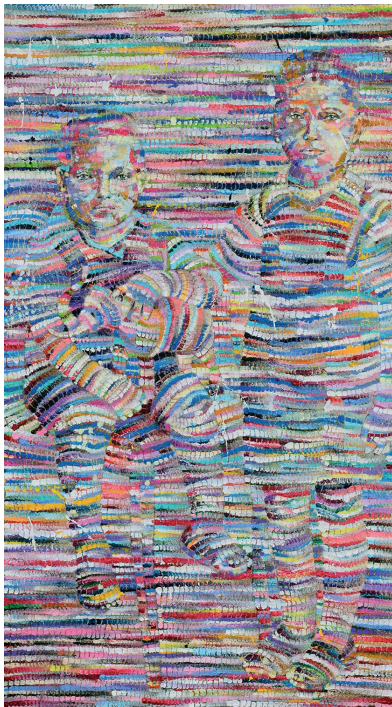
Rovaniemen kuvataidekoulu

Astun maailmaan joka on alati läsnä mutta jotakin muuta kuin tämä konkreettinen hetki. Taide ottaa paikkansa ja aikansa. Hiljaisuuden hetket ovat täynnä mahdollisuuksia. Oma taiteellinen työskentely antaa luovuutta opettamiseen. Opetuksessa taide lävistää toiminnan. Taide yhdistää oppilaisiin. Se näkyy esimerkiksi yhteisissä kohtaamisissa ja tarkastellessamme juuri syntymässä olevaa taidetta, keskusteluissa oppilaiden teoksista. Tärkeää on oppilaan oma taiteellinen kehitys, josta käydään dialogia taiteen keinoin, jotta oppilas voi kehittyä omassa kuvailmaisussaan. Taide luo vuorovaikutusta. Ilman taidetta itsessäni en olisi taiteen opettaja.

JENNI KALSOLA

Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulu

Olen liikkeessä opettajasta taiteilijaksi ja taiteilijasta opettajaksi. Näistä siirroista rakentuu parhaimmillaan toisiaan täydentävä tieto, joka ei ole kompromissi vaan iloa ja erilaisia näkökulmia sisältävä kokonaisuus.

Tiistai-ilta

Oppilaat maalaavat
Innostumme
Hälinä on kaoottista
Haen varastosta värejä
Keskustelemme
Haen varastosta maalarinteippiä
Evästauko
On rauhallista
Joku pettyy
Rohkaisen
Nauramme
Siivoamme
Siivoan
Pitäisi jo lopettaa, hoputan

Keskiviikkokaamu

Maalaan
Innostun
On rauhallista
Sekoitan värejä
Varis raakkuu ulkona
Olen hetkessä
Kahvitauko
Keskityn
Turhaudun
Löydän uutta
Olen hiljaa
Laitan siveltimet likoamaan
En siivoa
Pitäisi jo lopettaa, jatkan vielä

JOHANNA PÖYKKÖ

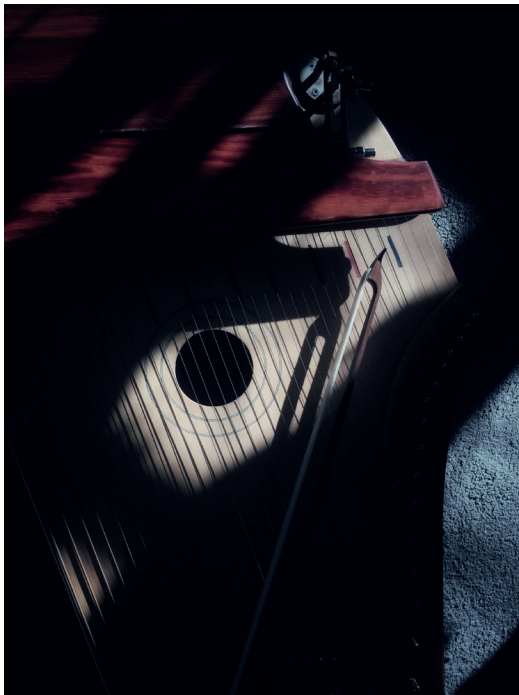
Oulun taidekoulu

Olen kuvataiteilija/tekstiilitaiteilija sekä visuaalisen taiteen opettaja. Teen serigrafiaa ja vapaata maalausta yhdisteleviä teoksia kankaalle. Teokset ovat sekä seinälle ripustettavia maalauksia että kolmiulotteisia veistoksia, jotka seikkailevat erilaisissa ympäristöissä. Voidakseni hyvin, minun täytyy voida ilmaista itseäni kuvallisesti, ajatella käsilläni. Se on voimavara ja innostaa myös uusiin luoviin kokeiluihin oppilaiden kanssa. Oma tekemisen tapani on eri tekniikoita yhdistelevää. Sen myötä materiaalien hallintani on monipuolista, mikä näkyy oppilaille tarjoamissani projekteissa. Opetusaineeni arkkitehtuuri/kuvataide/käsityö on ominta itseäni. Lajit sekoittuvat ja ammentavat toistensa historiasta uutta.

JONI VIRTANEN

Kokkolan lasten ja nuorten kuvataidekoulu

Toimin valokuvataiteilijana ja valokuvauksen sekä digitaalisen taiteen opettajana. Osa näyttelyistäni on toteutettu yhteistyössä paikallisen luonnontieteellisen museon kanssa, jolloin taiteellinen kokonaisuus on täydentynyt työpajojen ja esitelmien kautta luonnontieteiden opetukseen lapsille ja nuorille. Taiteellisessa työskentelyssäni käsittelemiäni sisältöjä, tekniikoita ja ajatuksia käytän myös opetustyössäni. Lähtökohtia töilleni löydän luonnosta, henkisytydestä ja oman paikkani pohdinnoista. Musiikin ja äänitaiteen kanssa työskentely ilman koulutusta on antoisaa seikkailua ja elävöittävää kokemista, uuden löytämistä valokuvan rinnalla. Taiteen tekemisen ja kokemisen tärkeä tehtävä on aktivoita ja herättää pohdintaa. Taiteilijana on antoisaa, jos opetustyössä näkee, että nuoret aktivoituvat, pohtivat ja saavat osan tästä syntyvästä energiasta teoksiinsa.

KATJA UKSILA

Vihdin kuvataidekoulu

Tämä kahvi on ihan raunioina.

Kyyneleet silmissä ajattelen. Kaiken turhuutta.

Taide pitää meidät hengissä.

Kun ottaa pohja vastaan niin ponnista ylös. Minun sisälläni on voimaa. Sellainen pohja onnea ja iloa, joka ei murru, se järkkyy, joustaa, mutta ei murru. Henkinen peruskallio. Minä en luovuta. En ikinä. Saatan vajota. Saatan hajota hetkellisesti. Mutta pohjalla tunnen sen peruskallion, joka ei murru. Ei koskaan. Ja sieltä minä ponnistan kohti pintaa. Kohti valoa. Mikään varjo ei murra minua! Varjot! Häipykää! En tunne teitä! Minä olen vahva, luova, onnekas! Suuri ja loistava aurinko! Minä luon varjoja, minulle ei ole varjoja! Minä olen aurinko!

KIRSI KUUSISTO

Rauman kuvataidekoulu

Toimin aktiivisesti kuvataiteilijana virallisen työni kanssa rinnakkain. Kuvataiteilijan työtä teen aamuisin, viikonloppuisin ja lomilla. Taiteellinen työskentelyni on elämän oleellinen osa, sekä työssäni että vapaa-ajallani. En voisi kuvitella, että osaisin ohjata opiskelijoita, jos en itse olisi konkreettisesti samojen luovuuden ongelmien ja ratkaisujen äärellä. Palo omaan tekemiseen, sekä menneen että nykytaiteen tutkimiseen ja kokemiseen tuo voimia ja näkökulmia omaankin opetukseen. Matkoilla kotimaassa ja ulkomailla luonnollisinta on tutustua nimenomaan taiteeseen. Pienellä omalla paikkakunnalla taas taiteilijapiirit tuntevat kaikki toisensa ja yhteistyö on mutkatonta ja vireää. Oma taiteeni saa lähtökohtansa usein luonnosta, yhä enemmän myös ilmastonmuutoksen näkökulmasta.

MARKO VIK

Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulu

Olen koulutukseltani keramiikka-alan artesaani. Opetan laajasti taiteen perusopetusta ja katutaideita. Työskentelen tällä hetkellä Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun tuntiopettajana. Tällä hetkellä opetan taiteen perusopetusta, laajasti taiteen opetusta sekä katutaideita. Ilmaisen itseäni taiteellisesti valokuvan- sekä katu/graffi-taiteen keinoin taiteilijanimellä Maija Karisma. Olen itseoppinut valokuvaaja. Valokuvausta Polaroidille vuodesta 1995. Alkuun hyvin satunnaisesti kuvaamista reilu viisi vuotta, jonka jälkeen innostus on ollut kasvusuunnassa aina näihin päiviin asti. Vuodesta 2013 aloin julkaisemaan töitäni nettimaailmassa ja sain pikku hiljaa töitäni julki eri forumeilla. Muutamia ryhmänäyttelyitä on takana 1990- ja 2000-luvuilta, joissa olen ollut mukana mm. keramiikka-, tussi-, ym. töillä. 2009 minulla on ollut graffiti-/katutaideaiheinen yksityinäyttely.

Omassa taiteellisessa valokuvaustyöskentelyssä olen melko pedantti, enkä voi olla huomaamatta sen vaikuttavan myös työskentelyyn kuvataideopettajana. Vaadin oppilailta huolellisuutta ja tarkkuutta, enkä päästä heitä siitä missä aita on matalin. Taiteellinen työskentely on yleensä yksinäistä, rauhallista ja hidasta, joten se on hyvää vastapainoa väliinsä hektisellekin opetustyölle. Olen voinut ammentaa taiteilustani ideoita teettämiini oppilastöihin tai opettaa suoraan vanhoja valokuvaustekniikoita ja valokuvausta yleisesti. Opettajuuteen tuo varmasti myös rentoutta ja irroittelevuutta katutaideastani, joten pikkutarkkuus saa väliinsä väistyä ja rempseämpi puoli minussa saa suuremman osan. Omat hyviksi kokemani menetelmät ja työt on mukava siirtää opetustyöhön sellaisenaan tai varioiden, huomioiden kuitenkin lasten ja nuorten ajatusmaailman, taidot ja oppilaiden kehitystason.

MERJA ISOMAA-JAMES

Helsingin kuvataidekoulu

Rafael Wardia lainaten: ”Kuinka paljon meillä tähdennetään loppupäätelmiä. Pitää päästä loppuun, perille. Kuukaan ei puhu siitä varsinaisesta asiasta, siitä mitä tehdään välillä, jotta johonkin päästäisiin. Se juuri voi olla sitä väriä, näkymätöntä. Myös näkymätön voi olla väri.”

Minulle pitkäjänteinen työskentely kuvastaa kuvataiteen opetusta ja taiteellista työskentelyä. Olen opiskellut ensin taiteilijan ja sitten opettajan pätevyyden ja nyt opettelen yhdistelemään oppimiani asioita kuvataiteilijana ja taideopettajana työelämässä. Taiteellinen työskentely tarjoaa usein erilaisen tavan katsoa asioita ja on selkeä voimavara opetustyössäni. Usein parhaat ideat saavat alkunsa taidenäyttelyistä ja taidehistoriasta, omasta rakkaudesta taiteeseen ja kulttuuriin.

MIRKA KASTINEN

Helsingin kuvataidekoulu

Taidetta yhdessä ja yksin

Päiväntasaajat-työsarjaan liittyy pohdintoja siitä, mitä nuoret ja lapset ajattelevat ja tuntevat, kun maailmanlopun visiot ovat arkipäivää. Toivottomuus, torjunta sekä pessimistisyys valtaa mieltä.

Veli-Matti Värri kartoittaa kasvatuksen roolia ja mahdollisuuksia Kasvatus ekokriisin aikakaudella -kirjassaan ja kiteyttää, että meillä on riittävästi tietoa tuhoavasta suhteestamme luontoon, mutta emme pysty muutokseen ennen kuin muutamme kulttuurimme syvärakenteita ja kokemistodellisuuttamme sekä kehitämme kohtuuden etiikkaa olemisemme perustaksi.

Toivo on Värin mukaan tärkein asia, jota nuorille ja lapsille tulisi antaa. Mitä olisi tärkeää oppia ja tutkia, jotta toivoa voisi olla? Yuval Noah Harari vastaa kirjassaan 21 Oppituntia maailman tilasta, että opetuksen tulisi kehittää kykyä käsitellä muutoksia. Tärkeää on uusien asioiden oppimisen kyky.

Taiteen kokeminen, tekeminen ja sen parissa oppiminen opettajana ovat minulle maailmassa olemista – arvojen, ilmiöiden ja oman elämän tarkastelua. Taide yhdistää vaikeasti tajuttavia asioita sellaiseen muotoon, että ne herättävät näkemään maailmaa ja sen lainalaisuuksia. Taide merkitsee minulle ajattelua ja ajatusten konkreettiseen muotoon saattamista. Hajanaisesta luonnosmaisesta pohdiskelusta syntyy todellinen työ, jonka jälkeen on taas helppompaa ajatella lisää. Syntynyt työ voi myös viedä tuntemattomaan, se voi sisältää sattumia ja sitä voi tulkita hyvin eri näkökulmista. Ajatukset voivat taiteellisen työskentelyn myötä myötä muuttua pysyviksi arvoiksi, valinnoiksi tai teoiksi omassa elämässä, ei pelkäksi merkityksettömäksi sanahelinäksi.

Taiteen vastaanottaminen vaatii vielä enemmän – se vaatii mielen avoimuutta ja suostumista toisen tekijän johdeltavaksi. Löytyykö uusia törmäyksiä ja kipinöintiä? Levollista hiljaisuutta? Taide on katsomista, kokemista, toimintaa ja ajattelua. En pysty erottelemaan itseäni kahdeksi erilliseksi olennoksi – taiteen tekijäksi ja kuvataideopettajaksi. Pohjimmitaan kyse on kokonaisvaltaisesta elämisestä. Ihmettelemme ja hämmästelemme kuvataidekoulussa ja ilmaisemme ajatuksiamme yhdessä ja yksin. Taide on erinomainen paikka kasvaa keski-ikäisenäkin. Nuorena opettajana ajattelin sitä, kuinka paljon voinkaan opettaa lapsille taiteesta ja nyt vanhempana huomaan miettiväni kuinka jännittävää ja antoisaa on olla mukana oppilaiden tutkimusretkillä taiteen saralla. On kokemusta ja herkkyyttä ymmärtää taiteellisia prosesseja ja raivata tilaa ja työskentelyrauhaa oppilaiden omille jutuille ja parhaimmillaan uusia ajatuksia, teemoja, yllätyksellisiä juonenkäännteitä syntyy yhdessä kuvataidetunneilla. Lapset kasvavat nuoriksi ja olen ollut etuoikeutettu kanssamatkustaja – kuvismaikka!

PÄIVI TAKALA

Nurmijärven kuvataidekoulu

Päivi Takala on pitkän linjan keraamikko, taiteilija ja taideopettaja. Takala asuu Helsingissä ja on työskennellyt taideopettajana Nurmijärven Opistolla jo vuodesta 2000 ja Nurmijärven kuvataidekoulun johtajana vuodesta 2016. Päivi Takala on valmistunut Lapin yliopistosta taiteen maisteriksi 1999. Hän on pitänyt useita yksityis- ja yhteisnäyttelyitä.

Päivi Takalan teokset ovat materiaalipohjaista taidetta, joka korostaa materiaaliin erikoistumista, alan syväosaa- mista ja taiteellista suuntausta. Takalan työt ovat savesta tehtyjä ja keramiikaksi poltettuja. Materiaalin käyttö on teoksissa kokeilevaa – muotoilun ja kuvataiteen välimaastoa. Niissä yhdistyvät osittain nykytaiteen menetelmät ja perinteinen materiaalin tuntemus.

Riikka-Liina Martiskainen

Vantaan kuvataidekoulu

Kuvanteko on aina prosessi, eräänlainen matka, vaihtelevaa polkua pitkin. Matkani tuolle polulle on ollut tutustumista itseen ja siihen, mikä tekee minusta minut. Oman taiteellisen työskentelyni kautta olen aiempaa herkempi lukemaan ja tulkitsemaan kuvia sekä niiden tunnelmia. Aktiivinen kuvanteko pitää yllä niin teknistä, kuin tunne-osaamista, myös niihin kuuluvine haasteineen. Se myös antaa näkemystä opettamiseen.

Pyrin näkemään oppilaani ja kuuntelemaan heitä heidän kuviensa äärellä. Olemme yhdessä tällä matkalla ja he ovat oivaa matkaseuraa!

RITVA KANGAS

Kokkolan lasten ja nuorten kuvataidekoulu

Kuvataidekoulujen nykyisten rehtoreiden ja opettajien lisäksi Itse teossa -näyttely esittelee pitkäaikaisen kuvataidekouluvaikuttajan Ritva Kankaan grafiikka Galleria Katve 1:ssä. Kangas on yksi Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liiton perustajajäsenistä. Hän on toiminut liiton puheenjohtajana ja hallituksessa. Kangas on myös Kokkolan lasten ja nuorten kuvataidekoulun perustaja ja pitkäaikainen rehtori sekä Lapin yliopiston alumni.

Ritva Kankaan näyttelyn teokset ovat paria poikkeusta lukuun ottamatta vesiväripuupiiroksia. Taiteilijaa viehättää tässä vuosisatoja vanhassa japanilaisessa ilmaisumenetelmässä sen historiallinen jatkumo, voimakas käsityöllisyys ja konkreettisen materiaalin kanssa työskentely. Haasteena on materiaalien niukkuus – puulevy, veitset, vesiväri, riisitärkki ja paperi.

– Niukkuudesta huolimatta tekotapa ei ole helppo, ja olenkin sen suhteen vielä noviisi.

Teosten aiheet liittyvät kiertoon: elämänrytmiin, kuun kiertoon ja vuodenaikojen vaihteluun.

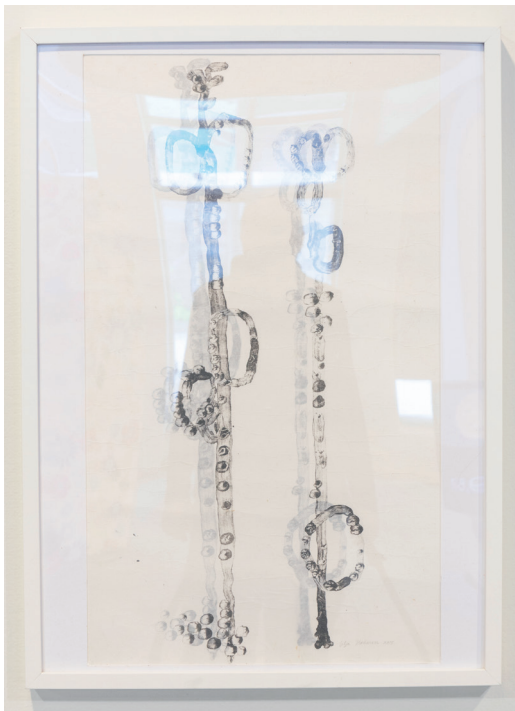
– Kuuhulluna kiinnitän huomiota kuun eri vaiheisiin taivaalla. Puutarhatöissä muistelen rikkaruohojen parasta kitkemistä tai juurikasvien kylvää – oliko se ala- vai yläkuulla. Onhan kuun vaihtelun seuraaminen ollut merkittävää useimmissa kulttuureissa, merenkulussa sekä monien töiden ajoituksessa. Kuu yhdistää työni tältä osin japanilaiseen kulttuuriin, jossa kuujuhlat ja kuun katselu ovat tärkeitä tapahtumia.

Kierto liittyy myös vuodenaikojen vaihteluun. Monille ihmisille neljän vuodenajan kokeminen on tärkeää. Ritva Kangas on käsitellyt vuositeemaa silloin tällöin pitkän ajan kuluessa ja jossakin vaiheessa, varsinkin nyt näyttelyn konkretisoituessa, pohtinut myös ilmastonmuutoksen vaikutusta.

– Tulee väkisinikin ajatus, että monet luontokuvat ovat muutamien vuosien kuluttua jääne jostakin jo menetetystä maailmasta.

SILJA KORHONEN

Oulu-opisto

Omaa taidetta tehdessä hiljennyn ja rauhoitun olemaan yksin, keskittyen pelkästään itseeni. Ihmistyö vaatii vastapainokseen omat yksinolemisen hetkensä. Taiteeni on assosioivaa havaitsemista ja itsetutkiskelua. Siinäpä kaksi ominaisuutta, joita myös hyvä kuvataiteenopettaja tarvitsee.

Tärkeitä asioita luovassa tekemisessä ovat mielestäni spontaani ideoiden virtaaminen, tilanteessa havaitseminen ja tilanteessa oivaltaminen. Oppilas tarvitsee kuvataidekoulussa ympäristön, joka ruokkii hänen mielikuvitustaan sekä tarjoaa kannustavan ja turvallisen tilan oman itseilmaisun kehittymiseen. Kannustava opettaja rohkaisee oppilasta ottamaan kiinni omasta hetkestä keksitystä loistavasta ideasta, vaikka se joskus tarkoittaisikin tehtävänannosta poikkeamista.

Abstraktit teokseni on toteutettu samalla ajatuksella, onnellisia spontaaneja sattumia seuraten. Harkitun aikomuksen jälkeen syntyy spontaanin oivalluksen luoma kuva, josta tulee jotain visuaalisesti kiinnostavaa, ajatuksia herättelevää. Harkitsematon, ”pieleen mennyt”, viiva tuokin teokseen jotain uutta. Olen onnistunut, jos teokseni herättää ajatuksia ja synnyttää tunteen – aiheuttaa reaktion! Mutta olen onnistunut myös, jos teokseni voidaan nauttia myös pelkästään visuaalisesti.

SONJA VECTOMOV

Jyväskylän kuvataidekoulu

Rakastan kostean sormien alla taipuvaa pehmeää savea. Savi on ihana materiaali, perusmateriaali. Se tottelee nopeasti sormieni käskyä ja muotoutuu haluamaani muotoon. Se on juuri sitä, mitä sanotaan luovaksi hetkeksi. Sen jälkeen tulee tekninen osuus, jossa työ siirretään toisen materiaaliin.

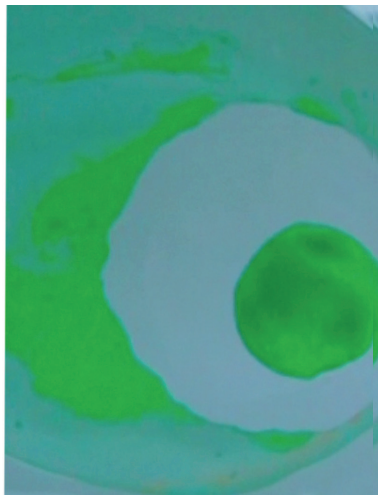
pronssi hehkuva, kuuma
pronssi kylmä ja väriltä lämmin
pronssi sileä, kiiltävä kun kulta
pronssi karhea, tumma
pronssi sydäntä lämmittää

Pronssi on rakas materiaali, mutta nykyään kokeilen erilaisia materiaalia ja niiden yhdistelmiä. Teoksissani käsitte-
len meidän ihmisen olemista ja sen suhdetta itseemme sekä luonnollisesti toisiimme ja tätä kautta ympäristöön ja luontoon.

Oma luova toiminta on mielestäni erittäin tärkeää taiteen opettajalle. Taiteilija-opettajan taiteen tekeminen ei ole mitenkään ristiriidassa opetuksen kanssa. Päinvastoin ne täydentävät toisiaan. Koen että on erittäin antoisaa opettaa oppilaille tietoja ja tekniikoita oman kokemuksen kautta. Opettaja antaa paljon oppilaille, mutta hän myös saa paljon oppilailtaan. Toiminnan vuorovaikutus ja ajatuksien vaihtaminen sekä yhteinen pohdiskelu tuottaa taiteessa hienoja tuloksia.

SUSANNA RUOTSALAINEN

Rovaniemen kuvataidekoulu

Olen aina ajatellut, että minulla on kaksi rinnakkaista, aktiivista ammattia: kuvataiteilija ja kuvataideopettaja. Teen päivätyötäni kuvataidekoululla, jossa opetan perusopetuksen lisäksi median ja valokuvauksen työpajoja. Valokuvauksia ja mediataide ovatkin omimmat alueeni myös kuvataiteilijana.

Teen taidetta jatkuvasti ja aktiivisesti, pidän omia näyttelyjä ja osallistun keskimäärin 2-5 näyttelyyn, festivaaliin tai taidetapahtumaan vuosittain. Taiteilijana toimiminen vaikuttaa opettajuuteeni monin tavoin. Pysin taiteilijana olemaan perillä uusimmista new median/digitaalisen taiteen/valokuvauksen alueen trendeistä ja innovaatioista sekä siitä, mitä esimerkiksi mediataiteen kentällä maailmalla tapahtuu. Teen itse paljon kokeellista taidetta ja saatan kokeilla uusia tekniikoita myös oppilaiden kanssa. Kerron heille myös paljon taidemaailman tapahtumista.

Kannustan oppilaitani vaikuttamaan itse omaan taiteelliseen työskentelyynsä ja pyrin johdattamaan heitä itseohjautuvuuteen aihevalinnoissa sekä rohkaisten kokeilemaan tekniikoita ja materiaaleja uusilla ja innovatiivisilla tavoilla sekä myös ottamaan teoksillaan kantaa heille itselleen tärkeisiin asioihin. Näen roolini opettajana ennen kaikkea neuvonantajana, teknisten valmiuksien välittäjänä ja taiteellisen työskentelyn mahdollistajana. Välillä oppilaat opettavat minua ja sekin on hyvä. Minun tehtäväni ei ole antaa valmiita ratkaisuja eikä tehdä loppuunvietyjä teossuunnitelmia oppilaiden puolesta, vaan tarjota virikkeitä, mahdollisuuksia luovaan kokeilemiseen sekä rohkaista oman ilmaisun etsimiseen ja näkökulmien avartumiseen turvallisessa ja kannustavassa oppimisympäristössä.

TATU HEINÄMÄKI

Visuaalisten taiteiden koulu AIMO

Oma taiteellinen työskentelyni on opetustyössäni tärkeää, sen kautta seuran taidekentän kehitystä ja pidän opilaani ajan tasalla. Valokuva- ja mediataide ovat teknisyytensä vuoksi jatkuvasti muutoksessa. Omien teosteni kautta pääsen kokeilemaan ja opettelemaan uusia tekniikoita, joita voin sen jälkeen pätevämmiin opettaa. Näihin sisältyy esimerkiksi AR ja VR, 3D-työskentely sekä 360-asteen kuvaaminen. Kaikista tärkeintä lienee kuitenkin nykyaikaisen taiteen teemojen seuraaminen ja opetuksen pitäminen kuranttina. Näin se luontevasti yhdistyy opetettavan tekniikan perinteeseen.

TEIJA LAURONEN

Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulu

Tämän hetkinen taiteellinen työskentelyni koostuu pääsääntöisesti koruista. Koetyöstän niitä materiaaleja ja tekniikoita, joita ohjaan oppilailleni koruryhmässä. Haluan haastaa itseni mutta myös oppilaani rohkeasti kokeilemaan eri vaihtoehtoja. Yleensä minä en pidä kiirettä työskennellessäni, näin ideat ja materiaalin hallinta jalostuu pikkuhiljaa valmiiksi koruksi. Samalla (toivon mukaan) annan esimerkin oppilailleni siitä, että kaiken ei tarvitse syntyä hetkessä ja mokaaminenkin on sallittua. Kokeilemalla oppii uutta! Pidän myös tärkeänä, että koru on käytettävä.

TIINA FORSMAN

Pukimäen taidekoulu ja Vantaan kuvataidekoulu

Omaa työskentelyä ei voi verrata opetustyöhön. Ne ovat kaksi eri maailmaa, eivätkä ne oikein kohtaakaan. Joskus opettaessa voi tulla varma olo siitä, että opettaa oikein, jos samaa asiaa on miettinyt pitkään omassa maalauksessa.

TOMMI SANDBERG

Vihdin kuvataidekoulu

Minulle taiteen tekeminen tarkoittaa uusien näkökulmien vastaanottamista itsetutkiskelun kautta, se rohkaisee käsittelemään ongelmia ja konkretisoimaan mielikuvia. Koen, että oma taiteellinen työskentely on tärkeä osa-alue kuvataideopettajan roolissa, sillä se muistuttaa tekijäänsä sekä taiteen haasteista että sen lukemattomista mahdollisuuksista. Taiteen avulla voidaan vaikeasti lähestyttäviä aiheita muokata uudenvälisiin muotoihin, jolloin niiden sisältö on helpompi ymmärtää. Tekeminen ja kokeminen ovat prosesseja, joiden aikana tapahtuu oivaltamista ja kehittymistä. Kun opettaja käy itsekin näitä prosesseja läpi, pystyy hän paremmin opettamaan tietotaitonsa oppilailleen. Taide on instrumentti, jolla voi tutkia, ymmärtää ja muokata ympäröivää maailmaamme.

TOPI RUOTSALAINEN

Kauniaisten kuvataidekoulu

Tunneillani pyrin tarjoamaan oppilailleni turvallisen ympäristön kokeilemiselle ja riskien ottamiselle – rajojen etsimiselle, löytämiselle, venyttämiseksi ja rikkomiseksi; myös epäonnistumiselle. Kuvataidekoulun mukanaan tuoma yhteisöllisyys ja toisilta oppiminen ovat kouluympäristön tarjoama erityinen voimavara, jonka merkitystä ei voi mielestäni liikaa korostaa. Oman taiteilijatyöni ollessa hyvin pitkälti yksinäistä puurtamista oman työhuoneen seinien suojassa, on mukavaa käydä vastapainona dialogia oppilaiden kanssa taiteesta ja päivän polttavista aiheista. Olen myös huomannut, että on hyväksi ihmiselle viettää aikaa eri ikäisten ihmisten seurassa. Perspektiiviä opitaan ja opetellaan jatkuvasti sanan lukuissa merkityksissä.

Taidetta tehdään hyvin erilaisista lähtökohdista. Yhtälailla oppilaat omaavat yksilölliset kiinnostuksen kohteet kuvataiteen sisällä. Oppilaiden henkilökohtaisten tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden huomioiminen on hyvin tärkeää. Vaikka itse olen maalarina tullut tunnetuksi figuratiivisen nykymaalauksen edustajana, ei se tarkoita missään nimessä, että suosisin tai tuputtaisin vastaavaa maalaustapaa muille. Opettajan tehtävä on tukea oppilaita oman yksilöllisen äänen ja heille itselleen luonteiden toimintatapojen etsinnässä. Oppilaat eivät myöskään tule kouluun valmiina taiteilijoina, vaan omaa taiteilijaidentiteettiä ja kädenjälkeä pitää saada oppituntien aikana rauhassa etsiä. Itseään ei kannata määritellä varhaisessa vaiheessa minkään ahtaiden raamien tai yksittäisen tyylin sisälle. Omat varhaisessa vaiheessa lukoon lyödyt toimintatavat koituvat helposti esteeksi itsensä haastamiselle, uuden löytämiselle ja kehitymiselle.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

SUOMEN LASTEN JA NUORTEN KUVATAIDOKOULUJEN LIITTO ry
The Finnish Association of Art Schools for Children and Young People